

les coves de Bolet

M. Faura y Sans

► To cite this version:

| M. Faura y Sans. les coves de Bolet. Sota Terra, Club Montanyenc, pp.12, 1907. halshs-00756739

HAL Id: halshs-00756739

<https://shs.hal.science/halshs-00756739>

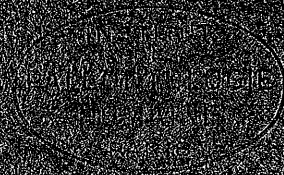
Submitted on 23 Nov 2012

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

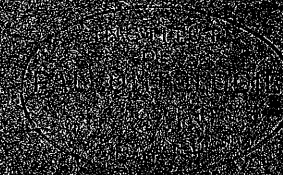
L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Doc: 61M-1E-10100

LES COVES DE BOLET, per Mossèn MARIAN FAURA.

OLIVA, IMPRESSOR & S. en C.
VILANOVA Y GELTRÚ

Extrato de
 SOTA TIBURIA : 1907
 Club: Montevideo

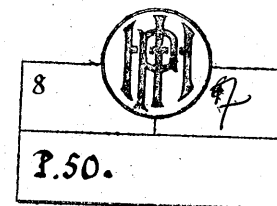
L'abbé H. Breuil
nommé
de Montanyenc

LES COVES DE BOLET, per Mos-
SEN MARIAN FAURA.

Don de M^r. H. BREUIL.

Estracte de
Sola Terra : 1907
Club Montanyenc

LES COVES DE BOLET, per Mossén Marian Faura.

Al cap-vespre del 5 d'Agost d'antany emprenguí la penosa caminada de Sant Quintí a Sant Joan de Mediona en l'amable companyia del rector d'aquest poble Mossén Patrici, en Raimond Gili, fill del Màs Guinols i company meu d'estudis, ab llurs parents, Na Carme Claramunt i En Baldomer Coca, quan fugia la més feble estela lluminosa del astre rei, que se n'havia anat ja a reposar al jàs d'occident.

La negror del terreny, al ensemps que 'l blau fosc del cel, se confonien, embolcallats per les tenebres de la nit, produint una impressió ferèstega; quan, després d'haver passat ca'n Santa Agna, entràrem de ple en la riera, certa remor trencà 'l silenci de les clotades, no essent estrany que Na Carme estés frisa per haver de passar per tan romàntics viarans i qu'anés paorosa entre mig nostre, la pensa tal volta sugestionada per follfes de fades... Que capia al sentir apropiarse l'esgarriós burgit?... que després se vegé produït per un estol de *mansoys bens* qu'anaven a jòc!

S'estrenyia la riera, les parets acinglerades de les montanyes s'enfilaven amb negres vestimentes i el tètric repòs de la Natura era burlat solzament per nostra presència; anguilejàvem d'ací i d'allà, esmunyintnos entre espadats d'enderrocs; caminant sens saber ont posar el peu, per estar el

llit de la riera plé de cantelludes pedres. Pera l'escursió a les coves, jo portava un llum d'acetilé ab carbur, desitjant trobar un bassal d'aigua pera carregarlo..., quan de sopte s'ou al lluny qu'un rajolí's plany de nostra situació; es el de la *font del Comte*; m'atansí sens tardar on s'escorria per entre les enllotades pedres, mes resultà massa enlaire 'l rajolinet; emprò n'aprofitàrem d'un bassalet qu'hi havia al peu i ens embussà 'l pas de comunicació, no poguent tenir llum! Malgrat el contra-temps, seguïrem per entre capritxoses ratlles d'impenetrable negror, semblant sempre formarnos cercle...; i a nostre enfront, un gran casal, com castell encantat, semblava volguer obstruirnos el pas...; que serà?

— Ja som a l'Esglesia vella de Mediona, — diguè mossén Patrici, — jo aquí 'ls tindrè de dexar.

Ja n'es de poètica la solitud, emprò l'haver d'hàbitarla sembla dura cosa; sento planyensa del bon capellà, tot pensant en el meu propi pervindre i ens despedim ab certa recança.

Arribàrem al anomenat *pèlac de les bruxes*, ont hi havia un gran toll d'aigua; desmontàrem altra volta 'l far i el netejàrem, provàrem de tornar a carregarlo, pro el resultat fou 'l matex..., no produïa gas; i encar faltava mitja hora pera arribar al Màs!

— D'aquèxa marmita, ens explicà en Raimond, se conta qu'una volta un tal *Vic*, de nit, al ferhi descans, parà el matxo que portava, i se n'adonà que demunt d'una de les grans roques entorn del-pèlac hi havia un bè blanc, trist i quiet; s'hi-afropà pera recullir-lo, quan, de sopte i ab un salt, s'enfilà al cim de la cinglera del enfront, d'aont, dirigintse al vianant, ab sorollosa i enregollada veu li digué:

«Vic, Vicàs,
no m'enganyaràs
mai tu pas.»

Ell, corprès, sens sapiguer si era somni o realitat el que un bè parlès i el cridès per son propi nom, no tardà en deduirne, com per inspiració, qu'era la regina de les bruxes d'aquelles clotades, què, cansada de veurel passar sempre a deshores trencant son repós, se li havia presentat, en forma de bè, pera avisarlo.

Encare m'apar veure 'l bè màgic, i fins sentirlo remugar; l'efecte fantàstic del paissatge s'ho porta; un no pot menys de dexarse arrastrar per l'eczaltada imaginació.

Més amunt dexàrem la riera, i al lluny hi oviràrem una feble i tremolosa lluisor, quan en Raimond me digué:

— Mira, a casa encar no són a dormir.

Quina alegria de veure que se'ns apropa 'l terme del viatge! Arribàrem a n'el barri del Màs; els tres cops que donàrem a la portella retrunyiren planyívols dins les negrors qu'haviem dextat enrera adormides; i els lladrucls dels gossos vibraren entre aquelles solitaries i paoroses tenebres.

— Ja són aquí — diu una veu llunyana dins la casa, entre burgit d'enraonaments. Ens vingueren a obrir... quines estretes de mà!; jo no tenia 'l gust de conèixer a l'amable familia Gili, emprò ja de moment me semblà com si hi haguess viscut sempre en aquella casa pairal, que recorda antigues generacions; que be m'hi trobava! per ço, aprofitant l'ocasió, fatx públic mon agraïment, per la carinyosa hospitalitat de qu'hi vàretx ésser objecte en ella.

L'endemà, de bon matí, després d'apariat tot lo necessari, havíem de marxar pera anar a resseguir les *intermenables* (?) coves de Bolet citades en el *Catàlec Espeleològic de Catalunya* de Mossén Font (p. 42, n. 183), qui ja les havia de seguir en altra temporada ⁽¹⁾. I ab un fresc aïret ens

(1) SOTA TERRA. — Excursió espeleo-geològica al Priorat, montanyes de Prades y Alt Panadés, per Mossén N. Font i Sagué, 1901, pàg. 31 es ont ho fa constar.

posarem en camí en Raimond, el senyor Coca i jo, seguintnos els gossos perdiguers del casal.

Allavors, al exir del Màs, esplayarem la vista pels viarans petjats la nit abans; ja les montanyes no s'confonien ab l'espai, ni les negresombres ens voltaven; la Natura, riallera, desenvolcallada del mantell de la nit, llufa la bellésa de les montanyes cobertes d'arbres.

Passat ca'n Ubac, ens endinzàrem entre boscuries fins al Pla d'Atalaya, essentne 'l camí molt animat, encare qu'En Baldomer se quexés de nostre caminar (el fèiem esbufegar!). Arrivàrem per fi al torrent del *Vall de Llòs*, ont hi corresponen les coves, que no 'ns costaren de trobar mercés a les indicacions que'ns donà un bosqueter desde la montanya d'enfront.

Ja hi som! Les coves estàn a l'alçada d'uns 620 metres sobre 'l nivell del mar, presenten com dugues entrades i a més hi ha un altre forat a n'el sostre; tenint l'entrada principal com 1'30 metres d'alt, seguex molt baix el sostre (1'50 - 2 metres d'alt.) i el sòl es casi plà. Un colp dins hi hà una regular i estensa cambra d'uns 10 metres de llarc en direcció al N.; després soptadament s'abaxa 'l terreny (1-2'50 metres), i arreu s'oviren un sens nombre de caüs, en els que'ns entafuràrem, ab l'aussili del acetilè; la superfície de les parets tota coverta per una capa negra produïda per les fogueres que sens dubte hi fan els pastors, omplintho tot de fum, produint una munió de partícules de carbó que, després de revoltar per l'espai, van a depositarse en les romàtiques parets.

Començàrem a resseguirles per la dreta i immediatament me vàretx convèncer de que, degut a la configuració especial de les metexes, ne treuríem pobres resultats, ja que totes quedaven obstruïdes per un enrunament a pocs metres de fondaria, ademés de que s'havia d'anar d'ací i d'allà,

per enderrocs, sens orientació. Jo no sé pas els corredors que hi hà; i en la secció que n'he tret i qu'adjunt publico, hi remarco les principals comunicacions, car detallarles ab precisió es casi impossible.

En direcció al enfront de l'entrada principal, cap al fons, hi correspòn un forat, pel que, ab prous treballs, me

vatx poguer endinzar, pro ab la deria de resseguir fins al últim recó, vàretx arribar a un punt tan estret, que no vàretx poguer avançar més, emprò, ab el reflector, vegí qu'allà metex terminava. I pera tornar enrera?...; me fou impossible doblegarme, tenint d'exirne com els crancs, rebent les caricies dels punxaguts rocs que penjaven del sos-

tre...; aquí, reculant, trobí En Coca, comprimit entre les roques i no poguent tirar ni'avant ni enrera, havent d'ajudar-lo a sortir de tan crítica situació.

Per últim, a l'esquerra es cap aont s'estenen més, essent penetrables en totes direccions, pera qui sàpiga caminar a manera de llargandax; ja que no n'hi hà prou ab que les

mans aussilien als peus, sinó que s'ha de rascar l'abdomen per aquell aspre sòl, fins que no's pot tirar més avant; ab tot i anar tant aplanat com jo m'hi vàretx trobar després de 40 metres d'arrossegarme. En cambi, un dels gossos que'ns havia seguit portà sempre la devantera per dintre les coves; i quan jo restí aturat, car les roques me privaven de fer lliurement les dilatacions necessaries pera respirar, allavors aquell gos *espeleòlec* encar seguí endinzantse mercès a la llum que jo ab el reflector li dirigia, rasant penosament les potes de redera i ab uns bufecs especials ell anava avençant; al lluny se sentia 'l ressó dels remors que fèiem, com si les fades d'aquells reduïts llocs, arreconades als estrems qu'arreu restaven impenetrables pera l'home, se burlessin de nostres inútils treballs, ab tot i tenir nosaltres la ferma voluntat d'arribar a la fi. Retornant a la primera cambra, vàretx esmunyirme, per diferents indrets, a veure si tal volta canviaria l'aspecte i configuració d'aquelles tan especialíssimes coves, o, millor dit, intermenable esquerda horitzontal, perdentse l'estela lluminosa del far per entre les foscuries atapaides del fons. Al exirne, ab gran satisfacció vegí la llum del día!

— M'havien dit qu' a poca fondaria hi trobaria un ròtul que diu :

Enrera!; d'aquí no's passa!
Y qui passa endavant, mor;

mes jo no vàretx pas vèurela aqueixa inscripció, no sé si la passí; la qüestió es que'ls puc donar compte del interior d'aquestes coves anomenades *de Bolet* sens haver recaigut sobre meu tan fatal sentència. Me digueren, també, que endintre hi trobaria dos llacs molt estensos; qu' un cavall daurat se banyava en un d'ells i que se suposa sigui el de la fada que s'hi hostatja.

Unes visitantes, diu una altra tradició, al entrarhi s'hi dexaren el riscle de filar, i al adonarsen quan ja'n tornaven a ésser fora, tornaren enrera i entraren altra volta a les coves pera recullir-lo; mes fou gran llur sorpresa al veure que ja havia desaparegut; i per més que busquessin per tot arreu, no'l trovaren. Al cap de temps, els de Capellades no s'explicaven el que d'una de les fonts n'hagués exit un riscle de filar; i arrivantho a sapiguer les qui n'havien perdut un a les coves de Bolet, pensant que fos el d'elles, se n'anaren a Capellades; fatal casualitat!..... el reconegueren tot seguit; axò motivà y arrelà la creença de que les coves de Bolet arriben a Capellades. Convé recullir aquestes tradicions i les consemblants, tan atrayentes per la forma ingenua i senzilla en que les repetex el poble, i anotarles; qualsevol judici que's formi de llur fons de veritat, sempre corresponen a un vivent tresor de poesia.

* * *

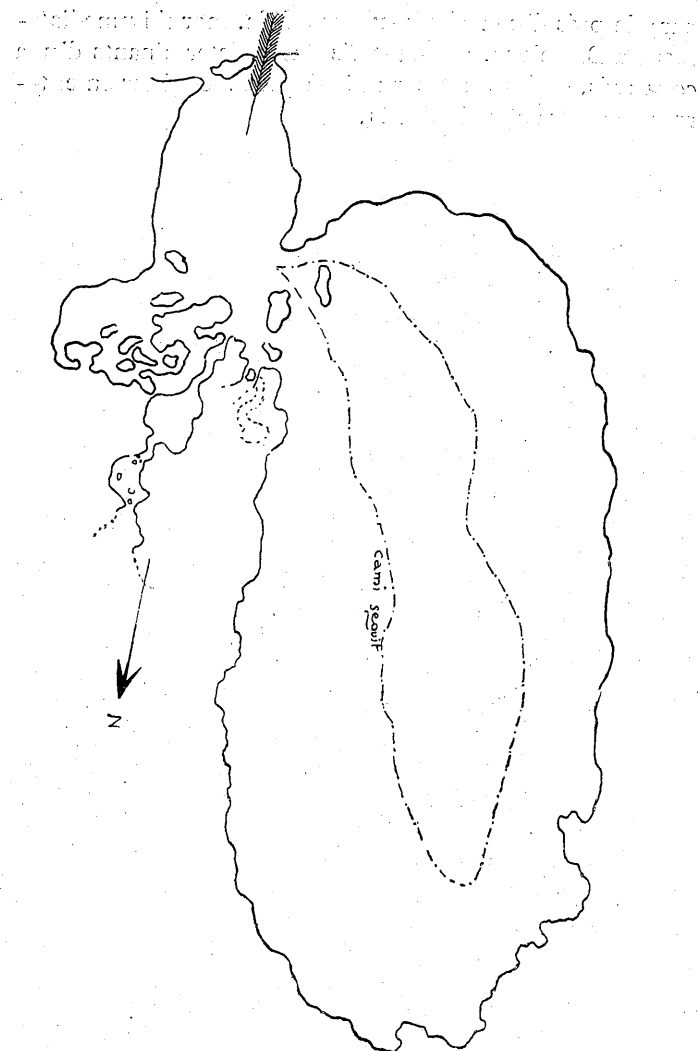
Segons lo que vàretx observar, fent el reconexement de les coves, ne deduí llur formació o partida de naxement; aquèsta, a mon pobre entendre, es com segueix:

El terror correspòn al Trias superior o Keuper, mes les capes d'aquex, durant el període d'entre 'l Nummulític i l'Oligocé, s'anaren dobllegant lleugera i pausadament formant l'anticlinal que va passant per sota Pontons, del Mas Fonoll, Plana de la Pineda, Serra d'Abayà, Pla d'Atalaya, Serra de Sant Elies, fins aprop de Sant Pere Sacarrera. En virtut d'ex moviment tectònic, que's remarcà quan la sotregada

del axecament del Montseny i Pirineus, ne restaren separades algunes de les capes que formen el Keuper, per haver-se doblgat al axecarse, dexant alguns buits en la part més superior del doblec o anticlinal. Les coves de Bolet se troven al NE. del Mas de Bolet i en el lloc precís per on hi passa aquest anticlinal, lo que confirma que correspon l'abaumament de dites coves a n'aquexa disgregació horitzontal, ja que no es més qu'una esquerdada molt llarga, quasi anivellada. Qui sab fins ont continua; emprò com es tan poc alta (de 50 a 30 centimetres) es quasi impossible determinarho. Mes, no hi ha probabilitats de qu'endintre s'engrandexi formant verdaderes cambres, car aquèstes generalment són construïdes per les corrents d'aigua qu' aquí manquen; i si bé s'hi veuen estalactites, són de quan l'esterior era cobert d'espesses boscuries, que retenien l'aigua superficial, poguent aquèsta infiltrarse i depositar després son carbonat de calç. Are tot es herm i no es d'estranyar qu'a dins les coves s'hi noti tanta sequedat, encar que la temperatura resulti molt freda.

Abans de donar per llesta ma tasca narrativa, dec fer constar que, en l'entrada o primera cambra, es probable s'hi poguessin trovar restes proto-històrics, ja que la cova presenta molt bones condicions pera ésser hostatge dels primers pobladors de Catalunya; jo ja vâretx fer algunes cates, mes sense resultats positius; s'ha d'anar més fondo, car per un dels forats que hi hà al sostre, ab les pluges s'omple tot de terra. Segurament, si aquèsta capa de terra sobreposada 's remogués fins a suficient fondaria, apareixeria algun os o eina de pedra. Valdría la pena d'intentar el treball.

Estàvem ja de retorn, tots capolats de cames; ab un sol de mitjans d'agost qu'estabellava, possàrem per la *font hortolana*, saltant rostos avall cap al Mas Guinols pera di-

Coves
de Bolet.

nar; després d'una afectuosa despedida, marxí immediatament a Barcelona, aportant els datos determinants d'una cova més, de les moltes qu'hi hà pera reconèixer en el terrer de nostra aimada Patria.

OLIVA, IMPRESSOR : S. en C.
VILANOVA Y GELTRÚ